

Nr 29

Utlåtande i anledning av motioner angående polisnämndernas arbetsförhållanden samt angående tillståndsgivningen beträffande demonstrationer.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats

1) de likalydande motionerna I: 445 av fru *Diesen m. fl.* och II: 549 av fru *Heurlin m. fl.*, vari hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag för förbättring av polisnämndernas arbetsmöjligheter;

2) motionen II: 378 av herr *Wiklund* i Stockholm, vari hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om utredning — genom rikspolisstyrelsen eller på annat lämpligt sätt — angående effektivisering av polisnämndernas verksamhet i syfte att förbättra förhållandet mellan polisen och allmänheten samt att förslag i ämnet på grundval av den föreslagna utredningen och erfarenheterna av polisnämndernas verksamhet förelägges nästa års riksdag;

3) motionen II: 545 av herr *Adamsson m. fl.*, vari föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att kommittén för översyn av indelningen i polis- och åklagardistrikt jämväl får i uppdrag att pröva frågan om att utvidga och förbättra samarbetet mellan polisen och resp. polischefer;

4) motionen II: 339 av herrar *Sjönell* och *Johansson* i Växjö, vari hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala sig för att nuvarande tillståndstvång beträffande demonstrationer liberaliseras så att större hänsyn kan tas till politiskt betingade demonstrationer; samt

5) motionen II: 858 av herr *Lindkvist m. fl.*, vari föreslås, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om att riksdagen föreläggs ändrade bestämmelser beträffande handläggningen av ärenden rörande tillståndsgivning för demonstrationer och liknande offentliga arrangemang, innebärande att tillståndsgivningen anförtros en kommunal, politiskt sammansatt nämnd, som samtidigt erhåller uppgiften att i enlighet med vad i motionen anförts arbeta för ett fördjupat samarbete mellan polisen och allmänheten.

Utskottet har upptagit motionerna till samtidig behandling.

Yttranden har inhämtats från rikspolisstyrelsen dels över de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 samt motionerna II: 378 och II: 545, dels ock över motionerna II: 339 och II: 858. Till sistnämnda yttrande har fogats ett av styrelsen infordrat yttrande från polischefen i Stockholms polisdistrikt.

Motionerna

I motionerna I: 445 och II: 549 anförs, att kontaktmöjligheterna mellan polismyndigheter och allmänhet är otillräckliga och att erfarenheter från polisnämndernas hittillsvarande arbete synes peka på brister i deras möjligheter att på ett tillfredsställande sätt fungera i detta avseende. Detta torde enligt motionärerna bero på att otillräckliga resurser ställs till polisnämndernas förfogande. Arbetsmöjligheterna torde väsentligt kunna ökas om nämnderna erhåller kanslier. En rad faktorer bestämmer vilka kansliresurser som behövs. Inom de flesta polisdistrikt torde en anställd sekreterare räckta till, under det att i de större städerna ytterligare resurser kan anses befogade för att möjliggöra en eftersträvad kontakt med allmänheten samt att bereda nämnden möjligheter att ta självständiga initiativ och bedriva viss utredningsverksamhet.

Den av motionärerna åsyftade förbättringen av polisnämndernas arbetsmöjligheter förutsätter att ekonomiska resurser ställs till förfogande ej blott för att avlöna personal utan även för att finansiera utredningsverksamhet m. m.

I motionen II: 378 anförs, att företrädare för de primärkommuner, som ingår i ett polisdistrikt, väljs som ledamöter i distriktets polisenämnd för samråd med polischefen i frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende. Nämndens främsta uppgift är att främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Trots polisnämnderna synes förhållandet mellan polisen och allmänheten åtminstone i tätorterna inte ha förbättrats. Vissa tecken, t. ex. fall av polismisshandel, kan t. o. m. tyda på en försämring. En av orsakerna till en utveckling till det sämre är enligt motionären oron och lusten att offentligt protestera i en del kretsar i samband med händelser på det internationella planet.

Motionären erinrar om att motioner angående allmänhetens inställning till ordningsmakten m. m. samt om åtgärder för att förbättra relationerna mellan polisen och allmänheten behandlades vid förra årets riksdag (allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 38). En av motionerna gick ut på inrättande av permanenta samarbetsorgan vid sidan om polisnämnderna med syfte att stärka och utveckla relationerna mellan polisen och allmänheten. Speciellt med hänvisning till polisnämnderna och en inventering av erfarenheterna av dessa nämnders verksamhet avstyrktes motionärernas yrkanden, som också avslogs av riksdagen.

Förhållandena särskilt i tätortsdistrikten gör det angeläget att motåtgärder vidtas. En svaghet med polisenämnden är att den rymmer företrädare för ett flertal primärkommuner och att tillhörigheten till ett och samma polisdistrikt inte upplevs som ett sammanhållande band. En bättre lokal förankring borde kunna skapas genom mindre kommunorgan, underställda polisenämnden. Behovet torde komma att öka, om antalet polisdistrikt ytter-

ligare kommer att minska. En annan brist är att polisenämnderna saknar egna medel för att bedriva informations- och kontaktverksamhet. Olika åtgärder för att stärka polisenämndernas ställning som kontaktorgan bör övervägas.

I motionen II: 545 anför, att det i lag föreskrivna samrådet mellan polischef och polisenämnd i vissa fall varit mycket begränsat. Det finns emellertid mycket angelägna frågor i polisens arbete som skulle vinna på att behandlas gemensamt av polischef och polisenämnd, exempelvis trafikfrågor, färdvägar för demonstrationer, kontrollfrågor av social och allmänmänsklig karaktär m. m. Lagens bestämmelser bör ändras så att polisenämnderna blir ett rådgivande organ, som polischefen har skyldighet att höra i vissa frågor. Polisenämnden skall ha den bestämda uppgiften att utveckla och bevara goda relationer mellan polis och allmänhet. I många kontroversiella ärenden kunde ett klarläggande även från polisenämnden ha stor betydelse.

I motionen II: 339 anför, att de offentliga demonstrationerna — genom vilka man kämpat för mänskliga, politiska, ekonomiska och sociala rättigheter — numera i Sverige främst gäller orättvisor i andra länder.

Under den gångna hösten har demonstrerande ungdomar allt oftare kommit i häftig motsättning till polismakten, då ansökan om tillstånd av olika skäl avslagits. Den generation som i dag tar ställning mot internationella orättvisor och förtryck måste emellertid ha så stor frihet som möjligt att få visa sin solidaritet med förtryckta och lidande medmänniskor och har också rätt att bli bemött med respekt och förtroende.

Polisen, som har en ytterst otacksam och grannlaga uppgift, får genom att tvingas stoppa politiskt medvetna och väl orienterade ungdomar en i framtiden omöjlig arbetssituation. Det kan heller inte vara polisens uppgift att hindra politisk aktivitet i ordnade former. Det är angeläget att reglerna för demonstrationer omprövas. Tillståndsvånget för demonstrationer bör liberaliseras så att större hänsyn kan tas till uppenbart politiskt betingade demonstrationer.

I motionen II: 858 anför i huvudsak följande.

Åsikts- och yttrandefriheten inkluderar också rätten till gatudemonstrationer. Olika meningar har gjorts gällande vid bedömningen av de kravallsituationer som uppstått. Från myndigheternas sida har ansvaret lagts på demonstranterna, medan demonstranterna har lagt skulden på polisen.

Polisens befogenheter att på förhand ingripa mot en planerad demonstration är ytterst begränsade. Inte heller kan med fog göras gällande att polismyndigheten överträtt eller handlat i strid mot gällande bestämmelser vad beträffar tillståndsgivningen. Sammankopplingen av tillståndsprövning och övervakning hos polisen är emellertid uppenbarligen ägnad att inge en felaktig föreställning om polisens lagligt grundade möjligheter att på förhand hindra genomförandet av en demonstration. Detta kan bidra till att allvarligt försämra relationerna mellan polisen och allmänheten.

Motionärerna anför, att olägenheterna i allt väsentligt skulle kunna undvikas, om beslutanderätten i frågor rörande demonstrationstillstånd gavs till en politisk sammansatt och politiskt ansvarig nämnd. Polisenämnderna skulle mycket väl kunna anförtros denna uppgift. Motionärerna föreslår, att i varje primärkommun fullmäktige utser en nämnd med uppgift att i samråd med polisen besluta om tillstånd till demonstrationer och därmed jämställda offentliga sammankomster.

Polisens möjligheter att fullgöra sin uppgift är i hög grad beroende av allmänhetens stöd. På vissa platser har ett lokalt samarbete organiserats mellan polisen och medborgerliga organisationer och givit goda erfarenheter. Den ovan föreslagna nämnden skulle kunna få till huvuduppgift att söka åstadkomma förtroendefullt samarbete mellan polisen och de skilda medborgargrupperna. En politiskt sammansatt nämnd med bred förankring skulle vara väl lämpad att få folkrörelserna, de politiska och fackliga organisationerna, ungdomsorganisationerna, elevföreningarna och föräldraföreningarna positivt inställda till samarbete med polisen och villiga att engagera sig i särskilda samarbetsorgan. Allmänna riktlinjer för de sistnämndas verksamhet bör utarbetas och centrala åtgärder vidtagas för att stimulera och främja sådana samarbetsorgan.

Beträffande motiveringarna i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna I: 445, II: 378, II: 545, II: 339 och II: 858.

Yttrandena

Rikspolisstyrelsen anför följande i anledning av de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 samt motionerna II: 378 och II: 545:

I syfte att följa upp erfarenheterna av den statliga polisorganisationen och dess verksamhet genomförde styrelsen under år 1967 konferenser med företrädare för polisväsendet och länsstyrelserna. På grundval av bl. a. de under konferenserna framförda synpunkterna föreslog styrelsen i sin anslagsframställning för budgetåret 1968/69 bl. a. att vissa polisdistrikt borde sammanlösas. Till följd härav uppdrog Kungl. Maj:t åt sakkunniga att göra en översyn av indelningen i polis- och åklagardistrikt och av den regionala polisorganisationen.

För att fullständiga bilden av tillståndet inom polisväsendet ansåg styrelsen det nödvändigt att även inhämta erfarenheter rörande polisenämndernas verksamhet — jämför utskottets utlåtande nr 38 år 1967. I december 1967 framförde styrelsen därför till samtliga polisenämnder en begäran att dessa skulle inkomma med vissa uppgifter.

Svar har ännu inte inkommit från samtliga polisenämnder och bearbetningen av materialet har därför inte kunnat slutföras. Styrelsen är följaktligen ännu inte beredd att dra några slutsatser som kan belysa motionärernas synpunkter på polisenämndernas verksamhet. Styrelsen delar däremot helt den av samtliga motionärer framförda uppfattningen att polisenämnden är rätt forum för uppgiften att på det lokala planet främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Sedan det inkomna enkätmaterial bearbetats är det styrelsens avsikt att redovisa undersökningen till Kungl. Maj:t med eventuella förslag till åtgärder.

Polischefen i Stockholms polisdistrikt anför i yttrande över motionerna II: 339 och II: 858 bl. a. följande:

Demonstrationståg och andra gatudemonstrationer är att hänföra till allmänna sammankomster. Enligt för dylika gällande lag — lagen om allmänna sammankomster — erfordras tillstånd av polismyndigheten för allmän sammankomst utomhus å allmän plats. Av lagen och dess förarbeten framgår, att polismyndighetens prövning endast skall avse frågor om ordning (även trafik) och säkerhet. Myndigheten äger således icke att vid tillståndsprövningen taga hänsyn till sammankomstens ändamål eller inriktning.

Polischefen redovisar vidare under vilka förutsättningar polisen har rätt eller skyldighet att inställa eller upplösa allmän sammankomst, nämligen om beslut meddelats att sammankomsten ej får hållas och vidare — i den mån andra åtgärder visar sig otillräckliga — om det vid sammankomsten förekommer något som strider mot lag samt om sammankomsten föranleder svårare oordning eller avsevärd fara för de tillstådesvarande. Det framhålls, att den lagstridighet som består i att sammankomst hålles utan att tillstånd sökts inte kan läggas till grund för upplösning.

I Stockholm har sedan årsskiftet 1964—1965 till februari 1968 förekommit 96 demonstrationer, varav 38 anordnats med vederbörligt tillstånd och 57 utan att tillstånd sökts. I det återstående enda fallet hade polismyndigheten avslagit ansökan om tillstånd att anordna demonstration.

Vid de demonstrationer, till vilka tillstånd sökts och erhållits, har i två fall polisingripanden av i sammanhanget mera anmärkningsvärd natur behövt företagas. I fråga om de demonstrationer, som anordnats utan att tillstånd sökts, har i intet fall sådan svårare oordning förorsakats av tågande demonstranter, att upplösning av tågen behövt tillgripas.

Vid omhändertagandena av demonstranter liksom vid skingringsaktionerna har ofta tumultartade scener utspelats, beroende på att många demonstranter vid omhändertagandena gjort våldsamt motstånd eller vid skingringsaktionerna endast med svårighet kunnat förmås att åtlyda polisens skingringsanmaningar. Däremot har — tvärt emot den uppfattning man måhända kunnat bibringas genom massmedia — polispersonalen endast i enstaka fall och på den enskildes eget initiativ och ansvar använt batong och då, såvitt kunnat utrönas, i full överensstämmelse med gällande föreskrifter.

Polischefen uttalar uppfattningen att det råder en så fullständig demonstrationsfrihet som rimligen kan ifrågakomma.

I och för sig har polischefen ej något att erinra mot det i motionen II: 858 framförda förslaget att tillståndsgivningen anförtros en kommunal, politiskt sammansatt nämnd, men han poängterar att hans erfarenhet inte ger

stöd för antagandet, att ändringen skulle medföra en ökad demonstrationsfrihet. Ej heller förefaller det antagligt — på grund av de ytterligt sällan förekommande avslagsbesluten — att tillskapandet av en annan beslutsmyndighet skulle i nämnvärd grad påverka förhållandet mellan polisen och allmänheten — demonstranterna. Från praktisk synpunkt skulle ärendenas handläggning uppenbarligen försvåras.

För att en tillståndsgivande nämnd skall kunna lämna samma service som polismyndigheten nu lämnar i dessa tillståndsärenden måste nämnden kunna sammanträda för beslut med någon timmes varsel. Då polisens ansvar för upprätthållande av ordning och säkerhet i samband med de allmänna sammankomsterna väl icke heller kan elimineras, torde en tillståndsgivande nämnd med nödvändighet behöva infordra yttrande från polismyndigheten, som i sin tur liksom för närvarande oftast skulle bli nödsakad att överlägga med sökanden, innan yttrande skulle kunna avges. I sammanhanget bör beaktas att en sådan tillståndsgivande nämnd icke kan undandraga sig ansvaret för följderna av vissa beslut t. ex. i det fall att tillstånd meddelats i strid mot polismyndighetens avstyrkande och sammankomst leder till svårare oordning eller avsevärd fara för de tillstådesvarande. — Härtill kommer en måhända viktigare invändning. Polischefs befogenhet att upplösa en allmän sammankomst torde näppeligen kunna inskränkas. Den situationen skulle då kunna uppkomma, att polischefen såge sig tvingad att upplösa en sammankomst, för vilken tillstånd beviljats av annan myndighet.

Polischefen framhåller slutligen att polisenämnderna enligt lag redan har som huvudsaklig uppgift att främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Rikspolisstyrelsen erinrar i sitt yttrande över motionerna II: 339 och II: 858 om polisens skyldighet enligt polisinstruktionen att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Vidare anför styrelsen beträffande motion II: 339 bl. a. följande.

I samband med tillståndsgivningen får inga andra inskränkningar göras i församlingsfriheten än sådana som är nödvändiga för att upprätthålla ordning och säkerhet. Vid tillståndsgivningen till de av motionärerna åberopade demonstrationerna har heller inga andra hänsyn tagits eller några andra överväganden gjorts än vad som varit betingade av polisens möjligheter och skyldigheter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. De ingripanden som polisen tvingats göra har föranletts av att demonstranter inte beaktat de regler som statsmakterna antagit för uppträdandet på allmän plats och de skyldigheter som ålagts polisen.

Beträffande motion II: 858 erinrar styrelsen om polisenämndernas uppgifter och om de i polisinstruktionen meddelade föreskrifterna om polischefs samråd med nämnden.

I fråga om de praktiska konsekvenserna vid överförande av tillståndsgivningen till annat organ än polismyndigheten framför styrelsen i huvudsak samma synpunkter som polischefen i Stockholms polisdistrikt.

Styrelsen uttalar vidare, att den nuvarande ordningen inte lägger hinder

i vägen för polischefen att rådgöra med polisnämnden angående principerna för tillståndsgivning till demonstrationer. Med hänsyn till frågans stora betydelse och de motsättningar som visat sig lätt kunna uppstå mellan demonstranter och polisen synes det många gånger lämpligt att sådant samråd tas. Detta kräver emellertid inte någon ändring av nu gällande bestämmelser.

Rikspolisstyrelsen avstyrker ifrågavarande båda motioner.

Utskottet

Utskottet behandlade förra året i sitt utlåtande nr 38 bl. a. motionsyrkanden om utredning angående möjligheter att förbättra allmänhetens inställning gentemot ordningsmakten samt om åtgärder i syfte att genom permanenta samarbetsorgan stärka och utveckla relationerna mellan polisen och allmänheten. Utskottet erinrade bl. a. om polisnämndernas uppgift att verka för ett förtroendefullt förhållande mellan polis och allmänhet och anslöt sig till den av rikspolisstyrelsen i remissyttrande uttalade uppfattningen, att ytterligare organ för samarbete inte erfordrades utan att verksamheten borde byggas ut inom ramen för den nuvarande organisationen. Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

De yrkanden som nu framförts i de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 samt i motionerna II: 378 och II: 545 syftar till olika åtgärder för att förstärka polisnämndernas möjligheter att verka för förbättrade relationer mellan polisen och allmänheten. I liknande syfte behandlas i motionen II: 858 frågan om den på polismyndigheterna ankommande prövningen av ansökningar om tillstånd till demonstrationer m. m., med yrkande om ändrade bestämmelser, innebärande att tillståndsgivningen anförtros en kommunal, politiskt sammansatt nämnd. I motionen II: 339 yrkas en liberalisering av tillståndstvånget beträffande politiskt betingade demonstrationer.

Enligt *lagen om polisnämnder (SFS 1964: 320)* åligger det polisnämnden i varje polisdistrikt att för polischefen framlägga de förslag och eljest anföra de synpunkter nämnden finner påkallade för att inom polisdistriktet främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten. Nämnden skall avge av polischefen infordrade yttranden i frågor rörande distriktets polisväsende.

Polisnämndens ledamöter väljs — om polisdistriktet utgörs av högst fem kommuner — av kommunernas fullmäktige och annars av i särskild ordning valda ombud.

Enligt *polisinstruktionen (SFS 1965: 686)*, 56 §, skall polischefen minst två gånger varje år och i övrigt när behov föreligger samråda med polisnämnden eller informera den om frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende. I 57 § anges att polischefen skall inhämta nämndens synpunkter på förslag rörande bl. a. indelningsfrågor och vissa frågor om

personaltilldelning eller personalfördelning liksom på förslag angående annan mera väsentlig ändring i polisdistriktets arbetsorganisation.

Utskottet vill starkt betona vikten av att polisen skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter med allmänhetens fulla stöd och förtroende. En förutsättning härför är ömsesidig information och en öppen diskussion om polisens arbetsformer.

På det lokala planet bör det således särskilt ankomma på polisenämnderna att verka för ett förtroendefullt förhållande mellan polis och allmänhet. Enligt utskottets mening finns det anledning att närmare överväga vad som ytterligare kan göras för att nämndernas arbete skall vinna ökad effekt. Härvid kan aktualiseras bl. a. sådana av motionärerna berörda frågor som nämndernas arbetsuppgifter, befogenheter och resurser samt frågan om nämndernas lokala förankring och kontakter med olika organisationer inom samhället.

Genom rikspolisstyrelsens försorg pågår en inventering av erfarenheter rörande polisenämndernas hittillsvarande verksamhet. I det enkätmaterial som styrelsen infordrat har framförts olika förslag till förbättring av nämndernas arbetsmöjligheter. Materialet avses bli bearbetat under våren 1968, varefter det kommer att redovisas till Kungl. Maj:t med eventuella förslag till åtgärder.

Den kartläggning rikspolisstyrelsen bedriver synes i huvudsak tillgodose det i motionen II: 378 framställda utredningsyrkandet. Utskottet finner sig således inte böra tillstyrka denna motion.

Överväganden rörande polisenämnderna i enlighet med yrkandena i de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 bör lämpligen bygga på det material rikspolisstyrelsen kommer att framlägga. Enligt utskottets mening bör även den i motionen II: 545 upptagna frågan om samarbetet mellan polisenämnderna och polischeferna behandlas på grundval av rikspolisstyrelsens kommande redovisning och förslag i stället för som motionärerna yrkat genom tilläggsuppdrag till 1967 års polisutredning, som har till uppgift att göra en översyn av polisdistriktsindelningen och den regionala polisorganisationen. Utskottet finner sig därför inte nu böra tillstyrka de sist nämnda motionerna men förutsätter, att de där behandlade frågorna kommer att tas upp i samband med Kungl. Maj:ts ställningstagande i anledning av rikspolisstyrelsens kommande framställning och att det därvid skall finnas möjligt att vidta effektiva åtgärder för att förbättra polisenämndernas arbetsmöjligheter.

Frågan om relationerna mellan polis och allmänhet har på senare tid kommit i blickpunkten särskilt genom de motsättningar som uppstått i samband med offentliga demonstrationer.

Bestämmelser rörande *polismyndighets tillståndsgivning* för överläggning eller opinionsyttring utomhus på allmän plats — t. ex. demonstrationståg och andra gatudemonstrationer — meddelas i lagen den 14 de-

cember 1956 om allmänna sammankomster. I lagen stadgas bl. a., att vikten ur allmän synpunkt av att församlingsfriheten upprätthålles skall beaktas vid prövning huruvida tillstånd bör meddelas. Av lagens förarbeten framgår, att polismyndighetens prövning endast skall avse frågor om ordning och säkerhet.

De yttranden som avgivits av rikspolisstyrelsen och av polischefen i Stockholms polisdistrikt belyser att tillståndsprövningen sker i enlighet med lagstiftarens avsikter. Polischefen upplyser, att under tiden 1 januari 1965—28 februari 1968 förekommit 96 demonstrationer i Stockholm, varav 38 med vederbörligt tillstånd, 57 utan att tillstånd söktes, medan en demonstration anordnats sedan polismyndigheten — av skäl som ingående redovisas i yttrandet — avslagit ansökan om tillstånd. De demonstrationer, som anordnats utan att tillstånd söktes, har inte i något fall ansetts behöva upplösas. De ingripanden som polisen tvingats göra har föranletts av att demonstranter inte beaktat gällande regler för uppträdande på allmän plats.

Det kan således konstateras, att polismyndighetens praxis i fråga om tillståndsgivningen står i överensstämmelse med den av lagstiftningen skyddade principen om församlingsfrihet och lämnar mycket vittgående frihet att anordna demonstrationer. Utskottet finner sig av nu anförda skäl inte heller böra tillstyrka bifall till motionen II: 339.

Sammankopplingen av tillståndsprövningen och övervakning av demonstrationer hos polismyndigheten kan, såsom anförts i motion II: 858, bidra till en felaktig uppfattning om innebörden av tillståndsprövningen och försämrade relationerna mellan polisen och allmänheten. Mot det i motionen framförda förslaget att beslutanderätten i tillståndsfrågor skall överföras till en politiskt sammansatt och ansvarig nämnd har emellertid från remissmyndigheterna riktats de invändningarna att en önskvärd snabb handläggning skulle försvåras, att missnöje vid avslag på en av polismyndigheten avstyrkt ansökan om tillstånd ändå torde drabba polisen och att risken för försämrade relationer kan uppstå i de fall polischefen finner lagliga skäl att upplösa en sammankomst, till vilken tillstånd beviljats.

Utskottet delar remissmyndigheternas uppfattning samt finner ej heller i övrigt bärande skäl att tillstyrka motionärernas förslag.

Under återopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

- 1) att de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 2) att motion II: 378 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 3) att motion II: 545 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 4) att motion II: 339 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

5) att motion II: 858 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s), fru Hultell (h), herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), Wååg (s) och fru Diesen (h);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s), Dickson (h), Haglund (s), Rimås (fp), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp) och Hugosson (s).

Reservation

vid punkt 1)

av fru *Hultell* (h), fru *Diesen* (h) och herr *Nilsson* i Bästekille (h), vilka ansett

dels att den del av utskottets utlåtande som börjar med orden »Överväganden rörande polisnämnderna» och slutar med orden »förbättra polisnämndernas arbetsmöjligheter» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner polisnämndernas hittillsvarande möjligheter att fullgöra sina viktiga arbetsuppgifter som ett kontaktorgan mellan polisen och allmänheten alltför begränsade och anser att en skyndsam förbättring av nämndernas resurser bör komma till stånd. Utskottet tillstyrker därför bifall till de likalydande motionerna I: 445 och II: 549.

Den i motionen II: 545 upptagna frågan om samarbetet mellan polisnämnderna och polischeferna bör enligt utskottets mening behandlas på grundval av rikspolisstyrelsens kommande redovisning och förslag i stället för som motionärerna yrkat genom tilläggsuppdrag till 1967 års polisutredning, som har till uppgift att göra en översyn av polisdistriktsindelningen och den regionala polisorganisationen. Utskottet finner sig därför inte nu böra tillstyrka denna motion men förutsätter, att de där behandlade frågorna kommer att tas upp i samband med Kungl. Maj:ts ställningstagande i anledning av rikspolisstyrelsens kommande framställning.»

ligare kommer att minska. En annan brist är att polisenämnderna saknar egna medel för att bedriva informations- och kontaktverksamhet. Olika åtgärder för att stärka polisenämndernas ställning som kontaktorgan bör övervägas.

I motionen II: 545 anför, att det i lag föreskrivna samrådet mellan polischef och polisenämnd i vissa fall varit mycket begränsat. Det finns emellertid mycket angelägna frågor i polisens arbete som skulle vinna på att behandlas gemensamt av polischef och polisenämnd, exempelvis trafikfrågor, färdvägar för demonstrationer, kontrollfrågor av social och allmänmänsklig karaktär m. m. Lagens bestämmelser bör ändras så att polisenämnderna blir ett rådgivande organ, som polischefen har skyldighet att höra i vissa frågor. Polisenämnden skall ha den bestämda uppgiften att utveckla och bevara goda relationer mellan polis och allmänhet. I många kontroversiella ärenden kunde ett klarläggande även från polisenämnden ha stor betydelse.

I motionen II: 339 anför, att de offentliga demonstrationerna — genom vilka man kämpat för mänskliga, politiska, ekonomiska och sociala rättigheter — numera i Sverige främst gäller orättvisor i andra länder.

Under den gångna hösten har demonstrerande ungdomar allt oftare kommit i häftig motsättning till polismakten, då ansökan om tillstånd av olika skäl avslagits. Den generation som i dag tar ställning mot internationella orättvisor och förtryck måste emellertid ha så stor frihet som möjligt att få visa sin solidaritet med förtryckta och lidande medmänniskor och har också rätt att bli bemött med respekt och förtroende.

Polisen, som har en ytterst otacksam och grannliga uppgift, får genom att tvingas stoppa politiskt medvetna och väl orienterade ungdomar en i framtiden omöjlig arbetssituation. Det kan heller inte vara polisens uppgift att hindra politisk aktivitet i ordnade former. Det är angeläget att reglerna för demonstrationer omprövas. Tillståndstvånget för demonstrationer bör liberaliseras så att större hänsyn kan tas till uppenbart politiskt betingade demonstrationer.

I motionen II: 858 anför, i huvudsak följande.

Åsikts- och yttrandefriheten inkluderar också rätten till gatudemonstrationer. Olika meningar har gjorts gällande vid bedömningen av de kravallsituationer som uppstått. Från myndigheternas sida har ansvaret lagts på demonstranterna, medan demonstranterna har lagt skulden på polisen.

Polisens befogenheter att på förhand ingripa mot en planerad demonstration är ytterst begränsade. Inte heller kan med fog göras gällande att polismyndigheten överträtt eller handlat i strid mot gällande bestämmelser vad beträffar tillståndsgivningen. Sammankopplingen av tillståndsprövning och övervakning hos polisen är emellertid uppenbarligen ägnad att inge en felaktig föreställning om polisens lagligt grundade möjligheter att på förhand hindra genomförandet av en demonstration. Detta kan bidra till att allvarligt försämra relationerna mellan polisen och allmänheten.

Motionärerna anför, att olägenheterna i allt väsentligt skulle kunna undvikas, om beslutanderätten i frågor rörande demonstrationstillstånd gavs till en politisk sammansatt och politiskt ansvarig nämnd. Polisnämnderna skulle mycket väl kunna anförtros denna uppgift. Motionärerna föreslår, att i varje primärkommun fullmäktige utser en nämnd med uppgift att i samråd med polisen besluta om tillstånd till demonstrationer och därmed jämställda offentliga sammankomster.

Polisens möjligheter att fullgöra sin uppgift är i hög grad beroende av allmänhetens stöd. På vissa platser har ett lokalt samarbete organiserats mellan polisen och medborgerliga organisationer och givit goda erfarenheter. Den ovan föreslagna nämnden skulle kunna få till huvuduppgift att söka åstadkomma förtroendefullt samarbete mellan polisen och de skilda medborgargrupperna. En politiskt sammansatt nämnd med bred förankring skulle vara väl lämpad att få folkrörelserna, de politiska och fackliga organisationerna, ungdomsorganisationerna, elevföreningarna och föräldraföreningarna positivt inställda till samarbete med polisen och villiga att engagera sig i särskilda samarbetsorgan. Allmänna riktlinjer för de sistnämndas verksamhet bör utarbetas och centrala åtgärder vidtagas för att stimulera och främja sådana samarbetsorgan.

Beträffande motiveringarna i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna I: 445, II: 378, II: 545, II: 339 och II: 858.

Yttrandena

Rikspolisstyrelsen anför följande i anledning av de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 samt motionerna II: 378 och II: 545:

I syfte att följa upp erfarenheterna av den statliga polisorganisationen och dess verksamhet genomförde styrelsen under år 1967 konferenser med företrädare för polisväsendet och länsstyrelserna. På grundval av bl. a. de under konferenserna framförda synpunkterna föreslog styrelsen i sin anslagsframställning för budgetåret 1968/69 bl. a. att vissa polisdistrikt borde sammanslås. Till följd härav uppdrog Kungl. Maj:t åt sakkunniga att göra en översyn av indelningen i polis- och åklagardistrikt och av den regionala polisorganisationen.

För att fullständiga bilden av tillståndet inom polisväsendet ansåg styrelsen det nödvändigt att även inhämta erfarenheter rörande polisnämndernas verksamhet — jämför utskottets utlåtande nr 38 år 1967. I december 1967 framförde styrelsen därför till samtliga polisnämnder en begäran att dessa skulle inkomma med vissa uppgifter.

Svar har ännu inte inkommit från samtliga polisnämnder och bearbetningen av materialet har därför inte kunnat slutföras. Styrelsen är följaktligen ännu inte beredd att dra några slutsatser som kan belysa motionärernas synpunkter på polisnämndernas verksamhet. Styrelsen delar däremot helt den av samtliga motionärer framförda uppfattningen att polisnämnden är rätt forum för uppgiften att på det lokala planet främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Sedan det inkomna enkätmaterialen bearbetats är det styrelsens avsikt att redovisa undersökningen till Kungl. Maj:t med eventuella förslag till åtgärder.

Polischefen i Stockholms polisdistrikt anför i yttrande över motionerna II: 339 och II: 858 bl. a. följande:

Demonstrationståg och andra gatudemonstrationer är att hänföra till allmänna sammankomster. Enligt för dylika gällande lag — lagen om allmänna sammankomster — erfordras tillstånd av polismyndigheten för allmän sammankomst utomhus å allmän plats. Av lagen och dess förarbeten framgår, att polismyndighetens prövning endast skall avse frågor om ordning (även trafik) och säkerhet. Myndigheten äger således icke att vid tillståndsprövningen taga hänsyn till sammankomstens ändamål eller inriktning.

Polischefen redovisar vidare under vilka förutsättningar polisen har rätt eller skyldighet att inställa eller upplösa allmän sammankomst, nämligen om beslut meddelats att sammankomsten ej får hållas och vidare — i den mån andra åtgärder visar sig otillräckliga — om det vid sammankomsten förekommer något som strider mot lag samt om sammankomsten föranleder svårare ordning eller avsevärd fara för de tillstådesvarande. Det framhålles, att den lagstridighet som består i att sammankomst hålles utan att tillstånd sökts inte kan läggas till grund för upplösning.

I Stockholm har sedan årsskiftet 1964—1965 till februari 1968 förekommit 96 demonstrationer, varav 38 anordnats med vederbörligt tillstånd och 57 utan att tillstånd sökts. I det återstående enda fallet hade polismyndigheten avslagit ansökan om tillstånd att anordna demonstration.

Vid de demonstrationer, till vilka tillstånd sökts och erhållits, har i två fall polisingripanden av i sammanhanget mera anmärkningsvärd natur behövt företagas. I fråga om de demonstrationer, som anordnats utan att tillstånd sökts, har i intet fall sådan svårare ordning förorsakats av tågande demonstranter, att upplösning av tågen behövt tillgripas.

Vid omhändertagandena av demonstranter liksom vid skingringsaktionerna har ofta tumultartade scener utspelats, beroende på att många demonstranter vid omhändertagandena gjort våldsamt motstånd eller vid skingringsaktionerna endast med svårighet kunnat förmås att åttlyda polisens skingringsanmaningar. Däremot har — tvärt emot den uppfattning man måhända kunnat bibringas genom massmedia — polispersonalen endast i enstaka fall och på den enskildes eget initiativ och ansvar använt batong och då, såvitt kunnat utrönas, i full överensstämmelse med gällande föreskrifter.

Polischefen uttalar uppfattningen att det råder en så fullständig demonstrationsfrihet som rimligen kan ifrågakomma.

I och för sig har polischefen ej något att erinra mot det i motionen II: 858 framförda förslaget att tillståndsgivningen anförtros en kommunal, politiskt sammansatt nämnd, men han poängterar att hans erfarenhet inte ger

stöd för antagandet, att ändringen skulle medföra en ökad demonstrationsfrihet. Ej heller förefaller det antagligt — på grund av de ytterligt sällan förekommande avslagsbesluten — att tillskapandet av en annan beslutsmyndighet skulle i nämnvärd grad påverka förhållandet mellan polisen och allmänheten — demonstranterna. Från praktisk synpunkt skulle ärendenas handläggning uppenbarligen försvåras.

För att en tillståndsgivande nämnd skall kunna lämna samma service som polismyndigheten nu lämnar i dessa tillståndsärenden måste nämnden kunna sammanträda för beslut med någon timmes varsel. Då polisens ansvar för upprätthållande av ordning och säkerhet i samband med de allmänna sammankomsterna väl icke heller kan elimineras, torde en tillståndsgivande nämnd med nödvändighet behöva infordra yttrande från polismyndigheten, som i sin tur liksom för närvarande oftast skulle bli nödsakad att överlägga med sökanden, innan yttrande skulle kunna avges. I sammanhanget bör beaktas att en sådan tillståndsgivande nämnd icke kan undandraga sig ansvaret för följderna av vissa beslut t. ex. i det fall att tillstånd meddelats i strid mot polismyndighetens avstyrkande och sammankomst leder till svårare oordning eller avsevärd fara för de tillstådesvarande. — Härtill kommer eu måhända viktigare invändning. Polischefs befogenhet att upplösa en allmän sammankomst torde näppeligen kunna inskränkas. Den situationen skulle då kunna uppkomma, att polischefen såge sig tvingad att upplösa en sammankomst, för vilken tillstånd beviljats av annan myndighet.

Polischefen framhåller slutligen att polisenämnderna enligt lag redan har som huvudsaklig uppgift att främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Rikspolisstyrelsen erinrar i sitt yttrande över motionerna II: 339 och II: 858 om polisens skyldighet enligt polisinstruktionen att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Vidare anför styrelsen beträffande motion II: 339 bl. a. följande.

I samband med tillståndsgivningen får inga andra inskränkningar göras i församlingsfriheten än sådana som är nödvändiga för att upprätthålla ordning och säkerhet. Vid tillståndsgivningen till de av motionärerna åberopade demonstrationerna har heller inga andra hänsyn tagits eller några andra överväganden gjorts än vad som varit betingade av polisens möjligheter och skyldigheter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. De ingripanden som polisen tvingats göra har föranletts av att demonstranter inte beaktat de regler som statsmakterna antagit för uppträdandet på allmän plats och de skyldigheter som ålagts polisen.

Beträffande motion II: 858 erinrar styrelsen om polisenämndernas uppgifter och om de i polisinstruktionen meddelade föreskrifterna om polischefs samråd med nämnden.

I fråga om de praktiska konsekvenserna vid överförande av tillståndsgivningen till annat organ än polismyndigheten framför styrelsen i huvudsak samma synpunkter som polischefen i Stockholms polisdistrikt.

Styrelsen uttalar vidare, att den nuvarande ordningen inte lägger hinder

i vägen för polischefen att rådgöra med polisnämnden angående principerna för tillståndsgivning till demonstrationer. Med hänsyn till frågans stora betydelse och de motsättningar som visat sig lätt kunna uppstå mellan demonstranter och polisen synes det många gånger lämpligt att sådant samråd tas. Detta kräver emellertid inte någon ändring av nu gällande bestämmelser.

Rikspolisstyrelsen avstyrker ifrågakvarande båda motioner.

Utskottet

Utskottet behandlade förra året i sitt utlåtande nr 38 bl. a. motionsyrkanden om utredning angående möjligheter att förbättra allmänhetens inställning gentemot ordningsmakten samt om åtgärder i syfte att genom permanenta samarbetsorgan stärka och utveckla relationerna mellan polisen och allmänheten. Utskottet erinrade bl. a. om polisnämndernas uppgift att verka för ett förtroendefullt förhållande mellan polis och allmänhet och anslöt sig till den av rikspolisstyrelsen i remissyttrande uttalade uppfattningen, att ytterligare organ för samarbete inte erfordrades utan att verksamheten borde byggas ut inom ramen för den nuvarande organisationen. Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

De yrkanden som nu framförts i de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 samt i motionerna II: 378 och II: 545 syftar till olika åtgärder för att förstärka polisnämndernas möjligheter att verka för förbättrade relationer mellan polisen och allmänheten. I liknande syfte behandlas i motionen II: 858 frågan om den på polismyndigheterna ankommande prövningen av ansökningar om tillstånd till demonstrationer m. m., med yrkande om ändrade bestämmelser, innebärande att tillståndsgivningen anförtros en kommunal, politiskt sammansatt nämnd. I motionen II: 339 yrkas en liberalisering av tillståndstvånget beträffande politiskt betingade demonstrationer.

Enligt *lagen om polisnämnder (SFS 1964: 320)* åligger det polisnämnden i varje polisdistrikt att för polischefen framlägga de förslag och eljest anföra de synpunkter nämnden finner påkallade för att inom polisdistriktet främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten. Nämnden skall avge av polischefen infortrade yttranden i frågor rörande distriktets polisväsende.

Polisnämndens ledamöter väljs — om polisdistriktet utgörs av högst fem kommuner — av kommunernas fullmäktige och annars av i särskild ordning valda ombud.

Enligt *polisinstruktionen (SFS 1965: 686)*, 56 §, skall polischefen minst två gånger varje år och i övrigt när behov föreligger samråda med polisen eller informera den om frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende. I 57 § anges att polischefen skall inhämta nämndens synpunkter på förslag rörande bl. a. indelningsfrågor och vissa frågor om

personaltilldelning eller personalfördelning liksom på förslag angående annan mera väsentlig ändring i polisdistriktets arbetsorganisation.

Utskottet vill starkt betona vikten av att polisen skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter med allmänhetens fulla stöd och förtroende. En förutsättning härför är ömsesidig information och en öppen diskussion om polisens arbetsformer.

På det lokala planet bör det således särskilt ankomma på polisenämnderna att verka för ett förtroendefullt förhållande mellan polis och allmänhet. Enligt utskottets mening finns det anledning att närmare överväga vad som ytterligare kan göras för att nämndernas arbete skall vinna ökad effekt. Härvid kan aktualiseras bl. a. sådana av motionärerna berörda frågor som nämndernas arbetsuppgifter, befogenheter och resurser samt frågan om nämndernas lokala förankring och kontakter med olika organisationer inom samhället.

Genom rikspolisstyrelsens försorg pågår en inventering av erfarenheter rörande polisenämndernas hittillsvarande verksamhet. I det enkätmaterial som styrelsen infordrat har framförts olika förslag till förbättring av nämndernas arbetsmöjligheter. Materialet avses bli bearbetat under våren 1968, varefter det kommer att redovisas till Kungl. Maj:t med eventuella förslag till åtgärder.

Den kartläggning rikspolisstyrelsen bedriver synes i huvudsak tillgodose det i motionen II: 378 framställda utredningsyrkandet. Utskottet finner sig således inte böra tillstyrka denna motion.

Överväganden rörande polisenämnderna i enlighet med yrkandena i de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 bör lämpligen bygga på det material rikspolisstyrelsen kommer att framlägga. Enligt utskottets mening bör även den i motionen II: 545 upptagna frågan om samarbetet mellan polisenämnderna och polischeferna behandlas på grundval av rikspolisstyrelsens kommande redovisning och förslag i stället för som motionärerna yrkat genom tilläggsuppdrag till 1967 års polisutredning, som har till uppgift att göra en översyn av polisdistriktsindelningen och den regionala polisorganisationen. Utskottet finner sig därför inte nu böra tillstyrka de sist nämnda motionerna men förutsätter, att de där behandlade frågorna kommer att tas upp i samband med Kungl. Maj:ts ställningstagande i anledning av rikspolisstyrelsens kommande framställning och att det därvid skall finnas möjligt att vidta effektiva åtgärder för att förbättra polisenämndernas arbetsmöjligheter.

Frågan om relationerna mellan polis och allmänhet har på senare tid kommit i blickpunkten särskilt genom de motsättningar som uppstått i samband med offentliga demonstrationer.

Bestämmelser rörande *polismyndighets tillståndsgivning* för överläggning eller opinionsyttring utomhus på allmän plats — t. ex. demonstrationståg och andra gatudemonstrationer — meddelas i lagen den 14 de-

cember 1956 om allmänna sammankomster. I lagen stadgas bl. a., att vikten ur allmän synpunkt av att församlingsfriheten upprätthålles skall beaktas vid prövning huruvida tillstånd bör meddelas. Av lagens förarbeten framgår, att polismyndighetens prövning endast skall avse frågor om ordning och säkerhet.

De yttranden som avgivits av rikspolisstyrelsen och av polischefen i Stockholms polisdistrikt belyser att tillståndsprövningen sker i enlighet med lagstiftarens avsikter. Polischefen upplyser, att under tiden 1 januari 1965—28 februari 1968 förekommit 96 demonstrationer i Stockholm, varav 38 med vederbörligt tillstånd, 57 utan att tillstånd sökts, medan en demonstration anordnats sedan polismyndigheten — av skäl som ingående redovisas i yttrandet — avslagit ansökan om tillstånd. De demonstrationer, som anordnats utan att tillstånd sökts, har inte i något fall ansetts behöva upplösas. De ingripanden som polisen tvingats göra har föranletts av att demonstranter inte beaktat gällande regler för uppträdande på allmän plats.

Det kan således konstateras, att polismyndighetens praxis i fråga om tillståndsgivningen står i överensstämmelse med den av lagstiftningen skyddade principen om församlingsfrihet och lämnar mycket vittgående frihet att anordna demonstrationer. Utskottet finner sig av nu anförda skäl inte heller böra tillstyrka bifall till motionen II: 339.

Sammankopplingen av tillståndsprövningen och övervakning av demonstrationer hos polismyndigheten kan, såsom anförts i motion II: 858, bidra till en felaktig uppfattning om innebörden av tillståndsprövningen och försämra relationerna mellan polisen och allmänheten. Mot det i motionen framförda förslaget att beslutanderätten i tillståndsfrågor skall överföras till en politiskt sammansatt och ansvarig nämnd har emellertid från remissmyndigheterna riktats de invändningarna att en önskvärd snabb handläggning skulle försvåras, att missnöje vid avslag på en av polismyndigheten avstyrkt ansökan om tillstånd ändå torde drabba polisen och att risken för försämrade relationer kan uppstå i de fall polischefen finner lagliga skäl att upplösa en sammankomst, till vilken tillstånd beviljats.

Utskottet delar remissmyndigheternas uppfattning samt finner ej heller i övrigt bärande skäl att tillstyrka motionärernas förslag.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

- 1) att de likalydande motionerna I: 445 och II: 549 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 2) att motion II: 378 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 3) att motion II: 545 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 4) att motion II: 339 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

5) att motion II: 858 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s), fru Hultell (h), herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), Wååg (s) och fru Diesen (h);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s), Dickson (h), Haglund (s), Rimås (fp), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp) och Hugosson (s).

Reservation

vid punkt 1)

av fru *Hultell* (h), fru *Diesen* (h) och herr *Nilsson* i Bästekille (h), vilka ansett

dels att den del av utskottets utlåtande som börjar med orden »Överväganden rörande polisnämnderna» och slutar med orden »förbättra polisnämndernas arbetsmöjligheter» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner polisnämndernas hittillsvarande möjligheter att fullgöra sina viktiga arbetsuppgifter som ett kontaktorgan mellan polisen och allmänheten alltför begränsade och anser att en skyndsam förbättring av nämndernas resurser bör komma till stånd. Utskottet tillstyrker därför bifall till de likalydande motionerna I: 445 och II: 549.

Den i motionen II: 545 upptagna frågan om samarbetet mellan polisnämnderna och polischeferna bör enligt utskottets mening behandlas på grundval av rikspolisstyrelsens kommande redovisning och förslag i stället för som motionärerna yrkat genom tilläggsuppdrag till 1967 års polisutredning, som har till uppgift att göra en översyn av polisdistriktsindelningen och den regionala polisorganisationen. Utskottet finner sig därför inte nu böra tillstyrka denna motion men förutsätter, att de där behandlade frågorna kommer att tas upp i samband med Kungl. Maj:ts ställningstagande i anledning av rikspolisstyrelsens kommande framställning.»

dels ock att utskottet under punkt 1) bort hemställa,
att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna
I: 445 och II: 549 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hem-
ställa om förslag för förbättring av polisenämndernas arbets-
möjligheter.

Särskilt yttrande

av fru *Eriksson* i Stockholm (s) och herr *Svensson* i Kungälv (s).

Praktiska svårigheter har anförts mot att enligt förslaget i motion II: 858 låta de förtroendevalda polisenämnderna få ökade befogenheter bl. a. vid polisens tillståndsgivning till demonstrationer. Att uppehålla förtroendet mellan polis och allmänhet är emellertid en väsentlig angelägenhet i en demokrati. Polismyndigheten skall icke uppbära kritik för att stiftade lagar följes. Samhällets förtroendevalda bör träda in och ta ansvaret och följa lagtillämpningen.

Den kartläggning av polisenämndernas verksamhet, som nu företas av rikspolisstyrelsen, måste fullföljas av Kungl. Maj:t med en närmare analys av förhållandet polis—allmänhet och med försök att finna former för att påverka dessa relationer i demokratisk anda.